

Jõululavastused lastele. Laval vaprad ja veel vapramad

EPL-i kultuuritoimetus pööras enne jõulupühi pilgu meie rikkaliku teatrimaailma lastelavastuste poole. Lähema vaatluse alla võtsime NUKU uuslavastuse „Vapruse värinad”, Ugalas mängitava igihalja „Tuhkatriinu” ning Estonia kammersaalis mudilasi haarava vendade Grimmide sugugi mitte vähem igihalja „Punamütsikese” töötluste. ●

Vaprus on varjul ka seal, kus seda oodata ei oska

NUKU uus laste- ja noortelavastus „Vapruse värinad” näitab, et oma hirmudest saab ja tulebki üle olla. Ühtlasi tõestab teos taas seda, et Ott Kilusk on üks Eesti paremaid näitekirjanikke ning külalislavastaja Kaili Viidas Endlast on pärast suvist õnnestunud tööd („Ihu paradiis”) endiselt heas loomingulises vormis. „Vapruse värinad” on ehe, mitmetasandiline, intelligentne ja peen, seda vaadata on puhas rõõm.

Isa välismaal, ema pikki päevi tööl

Noortele ja lastele on kahtlemata raske kirjutada, lavastada ja ka mängida. Ei oska nad korralikult saalis käituda, kui nähtu ei meeldi. „Vapruse värinad” ehk lugu tänapäeva Eesti laste elust jõudis aga selgelt publikuni. See jutustab ühest väikelinna perekonnast, kus isa (Mihkel Tikerpalu või Taavi Tõnisson) on välismaal tööl ning ema (Laura Nõlvak või Lee Trei) rabab kiirabis pikki vahetusi teha. Kuuendas klassis õppivad lapsed Villi (Mart Müürisepp või Mait Joorits) ja Volli (Karl Sakrits või Risto Vaidla) on palju omapäi. Mõtted, mis üksi jäetud laste peakestes formuleeruvad, ei ole alati just ohutud. Pahandused on sellisesse perevormi sisse kodeeritud, kuid lavastus siiski üleliia depressiivset teed ei lähe (mõeldud juba vähemalt viieaastastele lastele).

Täiskasvanutel mobiilid ära korjata

Poiste hea sõbranna Tiina (Doris Tislar või Getter Meresmaa) on andekas väike tüdruk, kes oskab imeliselt imiteerida kuulsaid inimesi. Küll aga on tal halvav hirm avaliku esinemise ees... Seevastu olukorras, kus nii mõnigi enesekindlusest pakatav inimene pistab plagama, ilmneb, et tüdrukul on vaprust ja nutikust küll ja veel. Nähtud etendusel mängis Doris Tislar juba talle omase sugestiivsusega, mis otse kisub kaasa elama. Muusikaline pool oli lausa vaimustavalt hea. Henry Kõrvitsa ja Paul Oja muusika ning Kõrvitsa sõnad tabasid naelapead, lisades lavastusele, mis niigi vaatajat ei alahinda, autentsust ja noortepärasust. Minu läheduses istunud umbes 12-aastased noored tekitasid kohati peaaegu rokk-kontserdi õhustiku, kuid suutsid tekstile tähelepanu pöörata. Tabasin end ka mõttelt, et mobiilide väärkasutusega teatris on jõudnud sinnamaale, et lapsed suudavad end paremini ohjeldada

kui täiskasvanud, kelle puhul helendavate ekraanide teema on juba ülipiinlik (ilmselt tuleb varsti lihtsalt uksel kõik telefonid kokku koguda ja hiljem tagasi anda). Kristi Helme

„Vapruse värinad”

Autor: Ott Kilusk. Lavastaja: Kaili Viidas. Heliloojad: Henri Kõrvits ja Paul Oja. Osades: Getter Meresmaa või Doris Tislar, Mait Joorits või Mart Müürisepp, Karl Sakrits või Risto Vaidla, Laura Nõlvak või Lee Trei, Mihkel Tikerpalu või Taavi Tõnisson.

Esietendus 1. detsembril Ferdinandi saalis

Mart Müürisepp (Villi) ja Risto Vaidla (Volli) katsetavad piire.

„Tuhkatriinu" mitmekülgsem pale

Nagu paljudel muinasjuttudel, on ka „Tuhkatriinul" mitu eri versiooni, mis peegeldavad rahvaid ja kultuuriruume, kus neid on jutustatud. Mõni variant on leebe, mõni üsna verine. Lapsepõlvest on mulle meelde jäänud sadistlik lugu, vist vendadelt Grimmidelt, kus tuvid lõpuks võõrasõdede silmad peast nokivad. Ugala lavastuse alus on Charles Perrault' versioon, mida on omakorda töödeldud Silvia Soro ja lavastaja Oleg Titov.

Tuhkatriinul nutisõltuvus

Tulemus arvestab noore vaatajaga, ent pole lihtsustatud. Loole on lisatud tänapäevane mõõde, aga ka üks uus peategelane.

Praeguse aja Triinu (kerges nutitelefonisõltuvuses, sest lastelavastusi ajakohastades on seda teemat praegu raske vältida) igatseb oma emalt rohkem tähelepanu ja unistab ka isiklikust muinasjutust. Sinna ta võlumishuvilise salapärase Birgi abiga satubki. Muinaslukku kuninga paaži Birgi lisamine annab nüansse rohkemgi kui mäng ajaga. Tuhkatriinu kurjad õed Christella ja Brigitta on jäänud ühemõtteliselt halbadeks, ent Tuhkatriinu ja printsilugu ei ole enam sugugi nii ühene. Tahtmata rohkem ära rääkida: kus üks tüdruk ja kaks poissi...

Soojad ja armsad tegelased

Kolm peaosalist - Marika Palm Tuhkatriinuna, TÜ VKA teatrikunsti tudeng Miika Pihlak Birgi rollis ja Rait Õunapuu printsina - mõjuvad laval soojalt ja nendega saab lihtsalt suhestuda. Kummatigi tekitas vähemasti minus võõritust hoopis visuaalne külg, eriti kostüümid. Muinasjutuprintside- ja printsesside kleidid-parukad on värvikad ja väljapaistvad. Muidugi, paljud meist on lapsena puhvkleite ja -pükse ning kroone joonistanud. Aga kui kõrvaltegelaste välimuse värvidemäng annab aktsendi ka rollile, mis ilmselt ongi mõeldud esindama pigem tüüpi kui olema empaatiat võimaldav mitmekülgne karakter, siis peategelaste puhul on valik küsitavam. Keiu Virro

„Tuhkatriinu”

Tekst: Charles Perrault/Oleg Titov. Lavastaja: Oleg Titov. Kunstnik: Yana Khanikova. Muusikaline kujundaja: Peeter Konovalov.

Valguskunstnik: Mari-Riin Paavo. Videokunstnik: Kärt Petser.
Osades: Marika Palm, Luule Komissarov, Miika Pihlak, Silva Pijon,
Triinu Meriste, Kiiri Tamm, Peeter Jürgens, Vallo Kirs ja Rait
Õunapuu. Esietendus 5. detsembril Ugala suures saalis.
„Tuhkatriinu” raamiks on lugu tänapäevasest Triinust (Marik Palm).

Kurjusega või kurjuset?

Estonia kammersaalis väikeste vaatajate ette jõudnud muusikaline muinasjutt „Punamütsike” on vaimukas ja haarav, kõrva paitavad suurepäraseks muusikud. Nakatav lavastus, mis hingega asja juures olevate näitlejate abiga teeb lastel meele rõõmsaks.

Lavastus kulgeb rahulikult

„Punamütsikese” lugu sai 1973. aastal Mati Undi ja Rein Aguri käe all huvitava kuue. Sellisena jõuab lavastus nüüd Auri Jürna juhtimisel ka praeguste lasteni, toonaste laste juba lastelasteni. Ühevaatuselise etenduse esimene pooltund kulgeb klassikateose nn pehmes paralleelmaailmas: mängitakse ilma hundita („Hunt on hirmus, jätame ära!”), kurjust ja ohtu laval ei näe, Punamütsike läheb takistusteta vanaema juurde, Etendust vaatavad lapsed muutusid rahutuks ja nii ka ma ise. Kuid siis toimub pööre ja järgneb õige lugu. Just selline kole lugu, nagu vennad Grimmid kirja panid. Jutustaja retoorilisele nendingule kaasnäitleja suunas „aga lapsed kindlasti kardavad hunti” järgnes saalis üksmeelne „ei kardad!”. Ei teagi, kas rõõmustada tänapäeva laste julguse üle või kahtlustada neid üleliia kõrges hirmuläves. Fakt on aga see, et kurja hundi saabudes elavnesid nii lapsed kui ka vanemad.

Ka isad on lastega teatrisse tulnud

Vähemalt minuga koos olnud nelja-aastase teatrisõbra jaoks oli lavastus paraja pikkusega ja ühevaatuselisena toimis igati. Küll tahaks ääremärkuseks lisada, et kui algul pöörduti publiku poole „kodanikud lapsed” ja „kodanikud emad”, siis võib lisada ka „kodanikud isad”. On 2019. aasta ja saalis omajagu isasidki. Kristi Helme

„Punamütsike

Tekst: vendade Grimmide ainetel Mati Unt ja Rein Agur. Lavastaja: Auri Jürna. Osades: Aare Kodasma, Airike Kolk, Mart Madiste ja Lydia Roos.

Klaveril: Elmo Tiisvald või Riina Pikani. Löökpillidel: Maarja Nuut või Teodor Hirvoja. Elektribassil: Martin Kullamaa või Martin-Eero Kõressaar.

Laia naeratusega vanaema (Lydia Roos) ei tea veel, mis tuleb järgmiseks.

